

Ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen hankinnan periaatteet

29/05.17.00/2019

SOTEV 22.01.2019 § 8

Lisätiedot:

sosiaali- ja terveystieteiden johtaja Ulla Tikkanen, puh. 050 355 3246
vanhuspalvelupäällikkö Anja Kahanpää, puh. 050 594 1549
etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Taustaa

Tehostettu palveluasuminen on avohoitoa. Muiden sosiaali- ja terveystieteiden palvelujen osalta asiakkaan asema on verrattavissa kotona asumiseen. Palveluasumisessa asukkaat voivat asua elämänsä loppuun saakka.

Espoon kaupungilla, Kauniaisten kaupungilla, Kirkkonummen kunnalla ja Perusturvakuntayhtymä Karviaisella on voimassa oleva puitesopimus yksityisten palveluntuottajien kanssa tehostetun palveluasumisen hankinnasta ikääntyneille suomeksi ja ruotsiksi. Sopimukset ovat voimassa 31.12.2019 saakka.

Nykyisten sopimuksien puitteissa Kauniainen hankkii noin 10–15 paikkaa vuodessa. Näiden hankintojen vuosikustannukset ovat noin 600 000 euroa. Tämän lisäksi palvelu järjestetään palvelusetelillä muutamalle asiakkaalle ja kaupungin omassa tuotannossa on noin 60 paikkaa.

Nykyiset sopimukset on kilpailutettu perinteisellä kilpailutuksella, jossa hinnan painoarvo oli 90 % ja laadun 10 %. Osa nykyisillä sopimuksilla hankittavasta kokonaisuudesta on ennalta sovittuja paikkoja ja osaa käytetään tarpeen mukaan. Nykyisessä mallissa palveluntuottajat on asetettu kilpailutuksen pisteytyksen perusteella järjestykseen. Asiakkaat ohjautuvat tämän järjestyksen mukaisesti. Tämä malli on kaventanut asiakkaiden valinnan mahdollisuuksia. Palveluntuottaja ei voi sopimuskauden aikana vaikuttaa kilpailutuksessa syntyneeseen järjestykseen, vaikka tuottaisi erinomaista laatua ja asiakaskokemusta tai alentaisi hintaa.

Sopimuksen yksityiskohtaisuudesta johtuen palveluntuottajien toiminnan ja palvelujen laadun valvonta on melko raskasta, ja se on keskittynyt pääasiassa resursseihin ja sopimuksen yksityiskohtiin, eikä palvelun laatuun.

Mm. Espoon alueelle on rakennettu useita uusia hoivakoteja. Hoivakodeissa oleva vapaa kapasiteetti antaa mahdollisuuden valinnanvapauden lisäämiseen.

Hankinnan kohteena on tehostettu palveluasuminen vanhuksille. Palvelua hankitaan suomeksi ja ruotsiksi. Hankinnan valmisteluun osallistuvat Espoon lisäksi Kauniaisten kaupunki, Kirkkonummen kunta,

Perusturvakuntayhtymä Karviainen, Raaseporin kaupunki, Lohjan kaupunki, Siuntion kunta, Inkoon kunta ja Hangon kaupunki.

Hankinnan valmistelussa kuullaan sekä palveluntuottajia että kuntalaisia. Palveluntuottajille järjestetään markkinavuoropuhelu, johon sisältyy kirjallinen tietopyyntö ja vuoropuhelutilaisuus. Kuntalaisnäkökulmaa selvitetään yhteistyössä asiakkaiden ja omaisten kanssa palvelumuotoilun keinoin.

Hankinta toteutetaan ilmoittautumismenettelynä. Ilmoittautumismenettely käynnistetään siten, että uusi malli on käytössä 1.1.2020 alkaen. Tässä menettelyssä tilaava kunta asettaa hankinnan ehdot; palveluntuottajan soveltuvuusvaatimukset ja vähimmäisvaatimukset, tuotettavan palvelun sisältö ja laatu (palvelukonsepti), palveluntuottajille maksettava korvaus. Hankinnan ehtoihin sisältyvät valvontaviranomaisten edellyttämät vaatimukset palveluntuottajille.

Palvelukonsepti kattaa asiakkaan mielekkään ja arvokkaan elämän sekä hyvän hoivan. Palvelukonseptissa hyödynnetään Sosiaali- ja terveysministeriön suositusta hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi (STM 2017:6). Palveluntuottajan tulee tuottaa palvelut asukaslähtöisesti, yhteistyössä asukkaan ja hänen läheistensä kanssa asiakkaan palvelu- ja hoitosuunnitelman mukaisesti. Palvelun tulee olla vähintään tilaavan kunnan määrittämän palvelukonseptin mukaista. Palveluntuottaja voi antaa oman palvelulupauksen tilaavan kunnan määrittämän palvelukonseptin lisäksi.

Palveluntuottajat ilmoittautuvat tilaavalle kunnalle ja kaikki tilaavan kunnan ehdot täyttävät ja niihin sitoutuvat palveluntuottajat hyväksytään asiakkaiden käytettävissä oleviksi palveluntuottajiksi. Tällöin saadaan varmistettua tarpeen ja asiakkaan valinnanvapauden toteutumisen edellyttämä paikkatarjonta.

Palveluntuottajaksi hyväksyminen ei ole hankintapäätös. Tilaava kunta ei sitoudu osoittamaan palveluntuottajalle asiakkaita vaan palveluntuottajan valinnan tekee asiakas. Asiakkaan tekemä valinta on peruste, jolla palveluja hankitaan. Asiakkaalla on käytettävissään palveluntuottajista vertailukelpoista tietoa internetissä ja muulla soveltuvalla tavalla (esimerkiksi palveluntuottajia koskevat valvontaraportit sekä asiakastyytyväisyyskyselyjen tulokset). Asiakas saa tarvitessaan ohjausta ja tukea palveluntuottajan valintaan. Asiakkailla on mahdollisuus antaa julkista palautetta palveluntuottajista ja palvelukokemuksista. Palveluntuottajilla on mahdollisuus vastata julkisesti asiakkaiden palautteisiin. Asiakas voi halutessaan vaihtaa palveluntuottajaa. Tämä mekanismi ohjaa palveluntuottajia kilpailemaan palvelun laadulla ja asiakastyytyväisyyden korkealla tasolla.

Asiakas maksaa tilaavalle kunnalle asiakasmaksun. Asiakasmaksu kattaa palvelukonseptin mukaiset palvelut kaikilla valittavissa olevilla palveluntuottajilla ja asiakas ei maksa niistä palveluntuottajalle omavastuuosuuksia. Asiakas tekee asumista koskevan vuokrasopimuksen palveluntuottajan kanssa ja maksaa vuokran suoraan palveluntuottajalle. Asiakas saa halutessaan hankkia erilaisia palveluntuottajan tarjoamia tai järjestämiä lisäpalveluita.

Tilaava kunta maksaa palveluntuottajalle ennalta määritellyn korvauksen ja se on samansuuruinen kaikille palveluntuottajille. Tilaava kunta valvoo palvelujen laatua ja voi tarvittaessa peruuttaa palveluntuottajan hyväksynnän. Palveluntuottaja voi halutessaan lopettaa palvelujen tarjoamisen.

Hankintamalli on toistaiseksi voimassa ja tilaavalla kunnalla on mahdollisuuksia tehdä muutoksia mm. hankittavan palvelun sisältöön ja siitä maksettavaan korvaukseen ilman, että tulee järjestää kokonaan uusi hankinta. Tilaava kunta asettaa uudet muuttuneet ehdot ja palveluntuottajat tietyllä siirtymäajalla joko hyväksyvät uudet ehdot tai poistuvat asiakkaiden valittavissa olevien vaihtoehtojen joukosta.

Jos nykyinen palveluntuottaja ei ilmoittaudu tai tule hyväksytyksi tässä menettelyssä, niin asukkaan asumisen jatkuvuus varmistetaan. Sopimuksen päättymisen merkitsee sitä, että uudet asiakkaat eivät voi valita tätä asumisyksikköä.

Tehostetun palveluasumisen hankinta tulee voimaan vuoden 2020 alusta.

Tehostetun asumispalvelun tarpeen ennustetaan koskevan 6-7 % yli 75-vuotiaista eli 80–95 henkilöä. Kauniaisissa kyse olisi noin 20 – 35 ostohoitopaikan hankinnasta vuonna 2025 ja hankinnan arvo on noin 1-2 milj. euroa vuodessa.

Tällä hetkellä asumispalveluita ostetaan 16 asukkaalle ja yhdelle palveluseteliasukkaalle. Tavoitteena on luopua osasta paikoista kuluvan vuoden aikana ja mahdollisesti lisätä palvelusetelien osuutta. Jatkossa tarvittavien paikkojen määrää saattaa taas kasvaa, mikäli toimintatapoihin ei saada selkeää muutosta. Vuodelle 2019 budjetoitiin 10 paikkaa.

Kauniaisten kaupungin hallintosäännön 9 §:n mukaan lautakuntien tehtävänä on päättää toimialansa palvelujen järjestämistä ja toteutusta koskevista hankintaperiaatteista strategian mukaisesti.

Espoo, Kauniainen, Kirkkonummi, Perusturvakuntayhtymä Karviainen ja muut Länsi-Uudenmaan kunnat ovat valmistelleet periaatteet, joita noudatetaan ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen hankinnassa.

Periaatteet ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen hankinnassa:

1. Asiakkaalla on mahdollisuuksia tehdä nykyistä enemmän palveluntuottajaa koskevia valintoja tuloista ja varallisuudesta riippumatta.
2. Tilaava kunta määrittää vähimmäisvaatimukset palvelun sisällölle ja laadulle sekä maksaa palveluntuottajille samasta palvelusta samansuuruisen korvauksen. Vähimmäisvaatimusten taso on asukkaiden palvelutarvetta vastaava.
3. Palveluntuottajat kilpailevat palvelujen laadulla ja hyvällä asiakaskokemuksella.
4. Tiedot palveluntuottajien laadusta ja asiakaskokemuksista ovat helposti saatavilla ja vertailtavissa.

5. Palvelua hankitaan suomeksi ja ruotsiksi.
6. Palveluntuottajien tulee toteuttaa toiminnassaan taloudellista ja sosiaalista yhteiskuntavastuuta
7. Hankintatapana käytetään toistaiseksi voimassa olevaa ilmoittautumismenettelyä, jossa kaikki valvontaviranomaisten ja tilaavan kunnan asettamat ehdot täyttävät palveluntuottajat hyväksytään.
8. Asiakas maksaa asiakasmaksun kunnalle ja vuokran palveluntuottajalle.
9. Uusi hankintamalli varmistaa, että kustannuskehitys pysyy tilaavan kunnan hallinnassa.
10. Hankinta valmistellaan yhteistyössä Länsi-Uudenmaan kuntien kanssa. Tavoitteena on, että näissä kunnissa on jatkossa yhtenevä palvelukonsepti sekä hankintamenettely. Jokainen kunta tekee itsenäisesti hankintaa koskevat päätökset.

Sosiaali- ja terveystoiminta:

Sosiaali- ja terveystoiminta hyväksyy seuraavat periaatteet ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen hankinnasta:

1. Asiakkaalla on mahdollisuuksia tehdä nykyistä enemmän palveluntuottajaa koskevia valintoja tuloista ja varallisuudesta riippumatta.
2. Tilaava kunta määrittää vähimmäisvaatimukset palvelun sisällölle ja laadulle sekä maksaa palveluntuottajille samasta palvelusta samansuuruisen korvauksen.
3. Palveluntuottajat kilpailevat palvelujen laadulla ja hyvällä asiakaskokemuksella.
4. Tiedot palveluntuottajien laadusta ja asiakaskokemuksista ovat helposti saatavilla ja vertailtavissa.
5. Palvelua hankitaan suomeksi ja ruotsiksi.
6. Palveluntuottajien tulee toteuttaa toiminnassaan taloudellista ja sosiaalista yhteiskuntavastuuta
7. Hankintatapana käytetään toistaiseksi voimassa olevaa ilmoittautumismenettelyä, jossa kaikki valvontaviranomaisten ja tilaavan kunnan asettamat ehdot täyttävät palveluntuottajat hyväksytään.
8. Asiakas maksaa asiakasmaksun kunnalle ja vuokran palveluntuottajalle.
9. Uusi hankintamalli varmistaa, että kustannuskehitys pysyy tilaavan kunnan hallinnassa.
10. Hankinta valmistellaan yhteistyössä Länsi-Uudenmaan kuntien kanssa. Tavoitteena on, että näissä kunnissa on jatkossa yhtenevä palvelukonsepti sekä hankintamenettely. Jokainen kunta tekee itsenäisesti hankintaa koskevat päätökset.

Päätös:

Valiokunta hyväksyi päätösehdotuksen.